NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok IV. Kraków, piątek 30 września 1921. Nr. 259.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 10 Mk.

Prenumerata: w Krakowie i na prowincyi mies. 240·—, kwart. 720·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . . 270·— „ 810·— „
Na prowincyi: z przesyłką pocztową 285·—. „ 855·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową . . 325·—, „ 975·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 7·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 20. Nadesłane Mk 50·—. Wiersz nonparelowy 1 szp. w tekście Mk 70·—. Wiersz nonp. 1 szpalt. na 1. stronie 80 Mk. Zawiadomienia ślubne i gratulacye 200 Mk.

„Musi nastąpić przełom w duszach"

Kraków, 29 września.

(is) Każde expose — każdego premiera jest tylko słowem. Tak expose świetne jak i marne, tak premiera genialnego, jak i przeciętnego. Miarą jego wartości staje się dopiero okres między expose a... ustąpieniem.

Z tego też punktu widzenia ocenienie expose p. Ponikowskiego nie przedstawia żadnych trudności. Nosiło ono cechy poważnego umysłu, szczerego patryotyzmu, dobrej woli i na tem koniec.

Przyjęto je tak w Sejmie, jak i pozanim chłodno. Entuzyazmu nie widać nigdzie dla wywodów pana premiera ani szczypty, serdecznej nuty nad wyraz mało, a i te nieliczne głosy życzliwe i przychylne, jakie czytaliśmy, były tak wstydliwe i wymuszone, jak gdyby jedno tylko miały na celu: nie pogarszać wrażenia.

Wszystko to na sumę da się określić jako chłód. Chłód ten nie ma jednak przyczyny w tem, co premier powiedział, ani w tem, jak swoje expose wygłosił, cicho czy głośno, z temperamentem, czy bez, lecz wyłącznie w braku ufności do obecnego gabinetu, jego trwałości i energii.

Niema chyba parlamentu w Europie, któryby posiadał tyle zarozumiałości na punkcie swej suwerenności, co Sejm polski, tyle zarozumiałości nieproporcyonalnej do swej duchowej suwerenności. A oto stanął przed nim człowiek, który jest produktem i dowodem niemocy tego właśnie suwerennego Sejmu i powiada suwerennym posłom:

> „Rząd nie chce i nie uznaje, że możliwem jest rządzić bez Sejmu, zwłaszcza kiedy Sejm obecny jest jedynem źródłem wszelkiej władzy".

Posłowie, dla których nie obcą jest refleksya i autokrytycyzm, musieli to odczuć jako krwawą ironię.

Tu leży źródło chłodu. Zdanie to nie było niczem innem, jak policzkiem z wersalską nonszalancyą wymierzonym. A przecież pan premier powiedział w swem expose wszystko, co w expose pomieścić się może. Poruszył wszystkie dziedziny życia państwowego w sposób utarty i fonograficzny, rzucił niejedną mądrą myśl sanacyi, o której już niejednokrotnie dawniej słyszeliśmy, zapowiedział szereg ustaw, o których w komisyach już rozprawiano, słowem stanął jak mądry ale przeciętny lekarz nad chorym organizmem państwa i postawił dyagnozę, o której wie każdy obywatel i zalecił terapię, że tak powiemy, — z kalendarza lekarskiego.

Sejm zatem nie miał powodu do niezadowolenia, a jednak chłód powiał od Sejmu — ku ciernistej koronie, którą p. Ponikowski wziął na swe czoło.

I nie mogło być inaczej, bo Sejm czuł podczas expose swoją bezpłodność i widział swoją marność, jakby rozłożoną na stole sekcyjnym. Wszak to, o czem pan premier opowiadał tak wyczerpująco w zakresie polityki gospodarczej państwa, nie było niczem innem, jak tylko owocem prac — tego właśnie Sejmu, który w walkach partyjnych dorównał czasom saskim, wzmiankowanym przez premiera.

I społeczeństwo, którego eksponentem jest prasa, przyjęło expose apatycznie. I temu też dziwić się nie można. W społeczeństwie istnieje obecnie głód za twórczą myślą, za wielkim człowiekiem, za silną ręką, ale i genialną głową. Społeczeństwo czuje moc tego błędnego koła, w jakie jest wplecione, odczuwa instynktownie, że paliatywne środeczki, przeżuwanie tych samych środków zbawiennych przez innych ludzi nie przetnie błędnego koła i nie pchnie nawy państwowej z mielizny na pełne morze.

Pan Ponikowski, homo novus i tabula rasa zarazem, mógłby wziąć społeczeństwo tylko oryginalnością pomysłów, twardą wolą, pro-

Po zamachu na Naczelnika Państwa

Warszawa. PAT. Z okazyi szczęśliwego uniknięcia niebezpieczeństwa Naczelnika państwa nadesłali do Belwederu telegramy Panowie Prezydent Francyi Millerand, Prezydent Związku szwajcarskiego Schalthess, kardynał Gaspari imieniem Ojca św., Prezydent ministrów francuskich Briand, rumuński minister spraw zagranicznych Take Jonescu, poseł francuski, czterech posłów przedstawicieli rzeczypospolitej polskiej zagranicą, przedstawiciele stronnictw politycznych w sejmie, magistraty i Rady miejskie, czterech wyższych urzędników państwowych i oficerów oraz osób prywatnych. Osobiście złożyli wizytę arcyb. Dalbor, Kakowski, Bilczewski. Oprócz tego nadesłali depesze biskupi: krakowski, podlaski, lubliniecki, oraz przedstawiciele zrzeszeń społecznych.

Prasa paryska o zamachu.

Paryż. (E. E.) Cała prasa paryska zamieszcza szczegóły zamachu na Naczelnika Państwa Piłsudskiego, a niektóre pisma zaopatrują je w komentarze. „Petit Journal" zamieszcza portret Naczelnika Państwa wraz z jego życiorysem, a zamach na niego porównuje z zamachem na Andrzeja Potockiego. Marszałek Piłsudski, pisze „Petit Journal", jest najwybitniejszą osobistością w zjednoczonej Polsce, który niesie wysoko sztandar narodowy. Ministrowie polscy zmieniają się ciągle, marszałek Piłsudski pozostaje zaś ciągle na swojem stanowisku. Jego potężna indywidualność wywiera ogromny wpływ na wszystkie polskie sprawy. — Dziennik „Victorie" podaje życiorys Piłsudskiego i przypomina, że kiedy był on ostatnio gościem w Paryżu, cała ludność paryska czuła się szczęśliwą; widziała w nim bowiem jednocześnie wybawiciela Polski i wiernego przyjaciela Francyi.

Naczelnik Państwa w N. Sączu

Nowy Sącz. (E. E.) Naczelnik Państwa zwiedził pobojowiska Limanowej i okolicy Nowego Sącza, miejsca boju pierwszej Brygady w pierwszym roku wojny. Wieczorem wyjechał Naczelnik państwa do Warszawy.

Naczelnik Państwa wraca dziś do Warszawy.

Warszawa. PAT. Zapowiedziany na dziś przyjazd Naczelnika państwa przesunięty został na jutro. Mieszkańcy stolicy przygotowują Naczelnikowi państwa gorącą owacyę.

Rezolucya w sprawie Galicyi wschodniej przyjęta przez zgromadzenie Ligi.

Genewa. PAT. (Od specyalnego korespondenta). Dziś zgromadzenie Ligi przyjęło jednomyślnie bez dyskusyi wniosek wzywający Radę Ligi, by zwróciła uwagę mocarstw sprzymierzonych i stowarzyszonych na konieczność uregulowania w najkrótszym czasie stanu prawnego wschodniej Małopolski.

Polska wobec przyjęcia Estonii i Łotwy do Ligi.
Wyjaśnienie min. spraw zagr.

Warszawa. PAT. Biuro prasowe ministerstwa spraw zagranicznych komunikuje: Zgodnie z ostatniemi instrukcyami delegat Rzeczypospolitej przy Lidze narodów poparł wniosek przyjęcia do Ligi narodów państw bałtyckich Estonii i Łotwy oraz wygłosił gorące przemówienie za ich przyjęciem do Ligi. Z powodu innych spraw delegat polski nie mógł być obecnym w czasie przyjęcia tych państw do Ligi. Stanowisko Polski dostatecznie ujawnione na posiedzeniu komisyi w zupełności odpowiada tej linii postępowania, jaką rząd polski starał się zawsze utrzymać dla rozwoju państwowości Estonii i Łotwy.

Genewa. PAT. (Od specyalnego korespondenta). Delegacya łotewska do Ligi narodów wystosowała do delegata polskiego Aszkenazego pismo, zawierające najserdeczniejsze podziękowanie za żywe poparcie, jakiego Aszkenazy imieniem rządu polskiego udzielił Łotwie na komisyi dla spraw przyjęcia nowych członków do Ligi. Równocześnie pismo wyraża podziękowanie za życzenia przesłane z powodu przyjęcia Łotwy do Ligi narodów.

granem na miarę Fidyasza, tymczasem zaś stanął przed Sejmem, który w oczach społeczeństwa jest do cna zdyskredytowany, jak skulony, potulny sługa, zdając się na jego łaskę i niełaskę.

Ani jednego akcentu silnego statysty, ani jednego akcentu sternika, który w chwili krytycznej, nie śmie się radzić, lecz decydować, nie było słychać w mowie pana premiera.

Premier sam przyczepił sobie etykietkę efemerydy i w tej samej chwili podciął moralną postawę zachwytu i wiary, której społeczeństwu w tym momencie tak bardzo potrzeba. A nie musiał tego uczynić tak demonstracyjnie, mimo, że stoi na czele gabinetu urzędniczego. Dobrze jednak zrobił, czyniąc to, skoro brak mu wewnętrznych podstaw i myśli dla zamanifestowania silnej pozycyi.

Społeczeństwo patrzy na p. Ponikowskiego jako na malum necessarium i dlatego exposé jego również przyjęło chłodno i apatycznie.

Niemniej jednak będzie p. Ponikowski miał sposobność rozwiać ten chłód, jeśli się zdobędzie na czyny, których zapowiedzi nie brakło w jego mowie.

Chodzi tylko o to, czy Sejm suwerenny nie zrzuci go szybko... ze skały Tarpejskiej, wraz z p. Michalskim lub bez niego.

A zdaje się, że p. Ponikowski będzie tem, do czego się zdegradował, tj. efemerydą.

Pozostanie po nim może tylko jedno wskazanie, zawarte w dość silnym, końcowym rozdziale przemówienia. Brzmi ono następująco:

„Potrzeba aby każdy obywatel tego kraju, bogaty i biedny, chrześcijanin i Żyd, Polak i niepolak, uświadomił sobie, że państwo bez pieniędzy żyć nie może, że spadek marki polskiej to jego strata, że pełny skarb to gwarancya spokoju, porządku, dobrobytu i szczęścia osobistego. Musi nastąpić przełom w duszach i wzbudzić się w tem żyjącem pokoleniu poczucie odpowiedzialności za Polskę. Doznało ono wielkiego szczęścia, ujrzało niepodległą ojczyznę. Czyż chcecie ją powtórnie wtrącić do grobu? Walka partyjna, nienawiść partyjna wre. Rozterka wewnętrzna większa i silniejsza potęguje upadek. Odwołuję się w imieniu rządu do narodu całego, odwołuję się do zasiadających tu jego przedstawicieli, chodzi tu o kwestyę naszego bytu, do połączenia się wszystkich pod hasłem naprawy skarbu Rzeczypospolitej, ratunku i ocalenia. Caveant consules, ne quid detrimenti respublica capiat".

Musi istotnie nastąpić przełom w duszach. I to szybko. Może tylko przypadkowo, ale charakterystycznie i trafnie premier zwraca się „w imieniu rządu do narodu całego" a zatem tylko do narodu a nie do narodów. I istotnie musi nastąpić przełom w duszach członków narodu gospodarczego w tem państwie, narodu polskiego, w całej jego polityce wobec państwa i innych narodów państwo zamieszkujących, rewizya w kierunku wprzęgnięcia wszystkich sił w rydwan państwowy na zasadzie demokratycznej i wolnościowej polityki wobec wszystkich mniejszości.

Ważności tego przełomu w duszach polskich kierujący mężowie stanu dotąd nie zrozumieli. Caveant consules...

Sprawa wileńska w komisyi spraw zagranicznych.

Warszawa. PAT. Komisya spraw zagranicznych pod przewodnictwem posła Stanisława Grabskiego w obecności ministra spraw zagranicznych i naczelnika wydziału pana Kossakowskiego, obradowała nad sprawą wileńską i uznała posiedzenie za poufne dla przyjęcia rezolucyi, mającej być przedstawioną ewentualnie Sejmowi. Wybrano podkomisyę, do której weszli przewodniczący pan Stanisław Grabski oraz posłowie Czerniewski, Niedziałkowski i Osiecki.

Granica polsko-rosyjska.

Warszawa. PAT. „Przegląd Wieczorny" podaje: Polska przystępuje obecnie do wbijania słupów granicznych na odcinku granicy polsko-rosyjskiej między Hornowicami i Bierzewicami.

Zjazd kupców żydowskich we Lwowie.

Lwów. (Tel, wł.). W gmachu Izby handlowej i przemysłowej rozpoczęły się dziś obrady zjazdu kupców żydowskich z całej Polski. Po zagajeniu prezesa Związku kupców żydowskich we Lwowie p. Rappaporta, przywitali zjazd imieniem prezydyum m. Lwowa wiceprezydent dr Schleicher, a imieniem lwowskiej Izby handlowej p. Winiarz. Ten ostatni wyraził zapatrywanie, że handel w Polsce nie powinien znać polityki wyznaniowej i zakończył życzeniem, by przyszły zjazd był ogólnym zjazdem wszystkich bez różnicy przedstawicieli kupiectwa w Polsce.

Do prezydyum wybrani zostali pp. Rappaport, Thon i Chajes ze Lwowa, Trusker, Szereszewski i Wiślicki z Warszawy, Spira (Kraków), Rappaport (Sambor), Fuks (Łódź), i Kwiatek (Sosnowiec).

Pierwszy referat wygłosił radny Trusker na temat handlu z Rosyą wskazując na wybitną rolę, jaką odegrało kupiectwo żydowskie w pozyskaniu rynków rosyjskich i Dalekiego Wschodu dla handlu polskiego. Mowca podkreślił, że kupcy żydowscy muszą natężyć wszystkie siły, by nie dopuścić do wyrwania z ich rąk należnego im miejsca w handlu ze Wschodem.

Po referacie p. Wiślickiego o organizacyi kupiectwa żydowskiego w Polsce, obrady przerwano i udano się gremialnie na zwiedzenie Targów Wschodnich.

Opinie zagranicznych znawców o Targach Wschodnich.

Lwów. (E. E.) Bawiący we Lwowie przedstawiciel wielkiego przemysłu Stanów Zjednoczonych, który zwiedził wszystkie dotychczasowe Targi w Europie, stwierdził, że Targi Wschodnie są pod względem architektonicznym najpiękniejsze w całej Europie. Pod względem jakości i ilości przedmiotów wystawowych dorównują one w zupełności Targom zagranicznym.

Lwów. (E. E.) Na Targi Wschodnie przybyli w ostatnim czasie dr. Emanuel Greger, dyrektor Targów w Bratysławie i inż. Jan Liska, generalny sekretarz tamtejszej Izby handlowej i przemysłow. Panowie ci oświadczyli, że Targi Wschodnie we Lwowie są widomym dowodem zdolności i tężyzny pracowników polskich; zwróciły one ogólną uwagę Europy na Polskę, o której zagranica mało i niedokładnie jest poinformowana. Czechosłowacya uważa Polskę nietylko za rynek zbytu swych wytworów przemysłowych, lecz zamierza również sprowadzać z niej pewne ilości jej własnych wytworów, które w myśl oświadczeń p. Gregera co do jakości swej dorównują bezsprzecznie wyrobom niemieckim. Odnosi się to specyalnie do farb i chemikalii, sinego kamienia, skóry i jej przetworów. Pan Greger oświadczył wreszcie, że w Bratysławie istnieje stała wystawa wzorów przemysłowych całej Europy. Celem nawiązania stałej łączności między Polską a Czechami, przemysłowcy polscy będą mogli korzystać na tej wystawie wzorów ze szczególnych udogodnień i zniżek.

Lwów. (E. E.) Specyalny korespondent „Neues Wiener Tagblatt", p. Hübner, udzielił przedstawicielom prasy lwowskiej wyjaśnień w sprawie stosunku sfer kupieckich Wiednia do lwowskich Targów Wschodnich. Zainteresowanie się Targami w Wiedniu jest duże, jakkolwiek Wiedeńczycy odnoszą się do nich z niedowierzaniem. Tem większem było moje zdziwienie — mówił p. Hübner — gdy ujrzałem wielką wystawę przemysłu polskiego, urządzoną w pięknych pawilonach i to w tak wielkich rozmiarach. Zdziwienie się zwiększyło, gdym obaczył te rozliczne eksponaty zagraniczne, stwierdzające, jak dalece zagranica zachodnia interesuje się Targami lwowskimi. Wszystko to utwierdza mnie w przekonaniu, że Lwów ma w istocie tak dużą przyszłość przed sobą jak rzadko które miasto w Europie.

Lwów. (E. E.) Korespondent Agencyi „E. E." we Lwowie omawiał z przedstawicielem sztokholmskiej „Tindende" wartość Targów Wschodnich. Przedstawiciel ów oświadczył, że produkcya przemysłowa polska w istocie mu zaimponowała. Szczególniejsze zainteresowanie jego wywołał dział metalurgiczny, tembardziej, że nie spodziewał on się, by przemysł ów był tak wysoce w Polsce rozwinięty. Korespondent „Tindende" stwierdza, że eksport szwedzki ma duże widoki powodzenia w Polsce. Ruda szwedzka odchodzi ze Szwecyi wyłącznie przez porty bałtyckie, wobec czego Polska jest w pierwszym rzędzie przyszłym jej odbiorcą. By jednak mogło to mieć miejsce musi nastąpić z jednej strony rozwinięcie polskiego hutnictwa, z drugiej zaś strony trzeba wyzyskać tonaż okrętowy przywożący do Polski rudę w jego powrotnej podróży do Szwecyi. Ładunkiem tym może być węgiel kamienny, którego Polska będzie miała poddostatkiem i na wywóz po przyłączeniu do niej G. Śląska. Tworzy się więc w ten sposób naturalny węzeł łączący G. Śląsk z Polską, a Polskę ze Szwecyą.

Minister skarbu obejmie w sobotę urzędowanie.

M. Warszawa. (Telefonem). Minister skarbu dr. Jerzy Michalski, zajęty obecnie przekazaniem sprawy Banku krajowego swojemu następcy, przyjedzie do Warszawy w sobotę.

O organizacyę województw w Małopolsce.

Kraków. (E. E.). Wojewoda krakowski dr. Gałecki wyjechał wprost z Nowego Sącza do Warszawy. Celem podróży jego jest dalsze załatwienie pilnych spraw związanych z organizacyą województw w Małopolsce. Powrót wojewody nastąpi z końcem tego tygodnia.

Ze spraw wojskowych.

Kraków. (E. E.) Reorganizacya dowództw okręgów generalnych została już wprowadzona w życie. Dowództwa te zostały zniesione a w ich miejsce utworzono korpusy. Małopolskę podzielono na 3 korpusy, których siedzibami będą Kraków, Przemyśl i Lwów. Komendę korpusu w Krakowie zatrzymuje gen. por. Osicki, komendę korpusu przemyskiego obejmuje gen. ppor. Latinik, a lwowskiego gen. por. Jędrzejowski.

Kraków. (E. E.) Komendant korpusu gen. porucznik Osiński powrócił z urlopu i objął urzędowanie. Zastępujący go dotychczas gen. podporucznik Galica powraca do swego dotychczasowego miejsca służbowego.

Od Wydawnictwa.

Nowe, bardzo znaczne podwyższenie cen papieru gazetowego, podwyżka płac personalu drukarskiego, podwyższenie opłat pocztowych i kolejowych, wreszcie nadzwyczajny koszt wszelkich wydatków, połączonych z Wydawnictwem dzienników wytworzyły w ostatnich czasach tak trudne warunki dla Wydawnictw krakowskich, że zachodzi nieodzowna potrzeba ponownego uregulowania cen prenumeraty.

Z dniem 1-go października b. r. podpisane Wydawnictwa uchwaliły podnieść cenę pojedynczego egzemplarza na

Marek 20·—

regulując odpowiednio cenę abonamentu.

Cena powyższa, jakkolwiek bardzo znaczna, usprawiedliwioną jest w zupełności niezmiernem podwyższeniem cen papieru gazetowego, która w stosunku do ceny z maja b. r. wzrosła o 300%, podniesieniem cennika drukarskiego, a wreszcie podwyżką opłat pocztowych i kolejowych, które podskoczyły w ciągu ostatniego kwartału przeszło o 200%.

Nie pozostały też w tyle wszelkie inne koszta wydawnicze jak: pobory personalu Wydawnictwa, wydatki transportowe, na elektrykę, farbę drukarską i t. d. Uchwalona obecnie podwyżka pokrywa zaledwie własne koszta druku, a ciągły wzrost drożyzny nie wyklucza niestety możliwości dalszego podwyższenia abonamentu w przyszłym kwartale.

Wydawnictwa: „Czas", „Głos Narodu", „Goniec Krakowski", „II. Kuryer Codzienny", „Naprzód", „Nowa Reforma" i „Nowy Dziennik".

Prenumerata miesięczna „Nowego Dziennika" w Krakowie i na prowincyi wynosi:

470 Mp.

z odnoszeniem do domu lub z przesyłką pocztową

530 Mp.

Prenumerata zagr. 650 Mp. miesięcznie.

Czy wołanie na pustyni?

Kraków, 29 września.

Klub posłów narodowo-żydowskich przedłożył znowu swe żądania rządowi. Nie bez eleganckiej ironii podkreśla klub w obecnym swym memoryale, że „nie chce obciążać niniejszego pisma zbytecznemi powtarzaniami, ponieważ „materyał ten winien się znajdować w aktach Prezydyum Rady Ministrów". Mowa premiera jest pewnym wskaźnikiem, jaki los czeka ten memoryał... Milczenie i przemilczenie nie jest przypadkowem mimo, iż premier i jego gabinet nie uważają się za powołanych do załatwienia spraw politycznych.

Klub naszych posłów „tuszył, że Pan Prezydent w myśl wypowiedzianej w rozmowie z posłem Thonem poglądów przychyli się do realizacyi życzeń memoryału".

Klub naszych posłów tuszył, że Pan Prezydent „zerwie z dotychczasową praktyką przemilczania i ignorowania sprawy żydowskiej".

Widocznie i tym razem naciśnięto pana Premiera z pewnej strony, by kontynuował strusią politykę wobec pozytywnych żądań narodu żydowskiego.

Każdy premier raczy łaskawie informować się o postulatach i na tem się kończy.

Na razie głos narodu żydowskiego jest głosem na pustyni.

Kurs antyżydowski trwa. Naród żydowski pragnie się dalej karmić słodziutkiemi przyrzeczeniami, by gorycz rzeczywistości była tem większą.

A jest dostatecznie wielką... Posłowie żydowscy powinni nareszcie przeciwstawić się tej polityce rządów dotychczasowych, opartej na zasadzie:

Słowa myślom kłamią a słowom — czyny!

Memoryał klubu posłów przy Tymcz. Żyd. Radzie nar. do prezydenta ministrów.

Treść memoryału jest następująca:

Do Pana Prezydenta Ministrów.

Nawiązując do rozmowy posła dra Thona z panem Prezydentem mamy zaszczyt zakomunikować co następuje:

Memoryały, zawierające szczegółowe omówienie i sformułowanie żądań ludności żydowskiej w Polsce, składaliśmy zarówno gabinetowi p. Moraczewskiego, jak i Grabskiego i Witosa-Daszyńskiego; temu ostatniemu gabinetowi złożyliśmy też dwukrotnie szczegółowy wykaz tych ustaw prawnych oraz zarządzeń administracyjnych, jakie nieodzowne są, naszem zdaniem, dla zaspokojenia uprawnionych żądań społeczeństwa żydowskiego w Polsce oraz w interesie rozwoju i wzmocnienia Rzeczypospolitej. Pozatem w toku t. zw. pertraktacyi polsko-żydowskich niejednokrotnie wyłuszczaliśmy pogląd swój na tę sprawę, co zostało w protokołach posiedzeń utrwalone. Wreszcie w piśmie naszem, w którem oznajmiliśmy, że nadal w pertraktacyach owych brać udziału nie zamierzamy, raz jeszcze podkreśliliśmy wszystko, co wywołuje zaognienie kwestyi żydowskiej w Polsce i musi uledz zmianie. Ponieważ cały ten materyał znajdować się winien w aktach Prezydyum Rady Ministrów, zatem nie chcąc niepotrzebnie obciążać niniejszego pisma zbytecznemi powtórzeniami, ograniczamy się jedynie do krótkiego wyszczególnienia naszych postulatów.

A zatem w dziedzinie ustawodawczej żądamy (zachowujemy kolejność ustaw wniesionych lub gotowych do wniesienia):

1) jaknajszybszego przeprowadzenia przez Sejm noweli o uchylenie odrębnych kosztów kuracyjnych od Żydów; projekt odnośnej ustawy został już złożony przez Rząd do laski marszałkowskiej (Druk Nr. 2908);

2) jaknajrychlejszego wniesienia do Sejmu i przeprowadzenia przez Sejm ustawy o uchyleniu ograniczeń ludności żydowskiej w b. Kongresówce; projekt odnośnej ustawy został złożony przez posła Grünbauma i tow. Sejmowi jeszcze w dniu 23 maja 1919 r. (Druk 553), a 15 września r. b. Ministerstwo Sprawiedliwości przesłało za Nr. 45127 analogiczny projekt do Prezydyum Rady Ministrów. Co do tego projektu mamy pewne uzupełnienia, które zakomunikujemy referentowi projektu.

3) jaknajrychlejszego uchylenia w drodze uchwały Rady Ministrów ograniczeń ludności żydowskiej na ziemiach b. Cesarstwa rosyjskiego, które obecnie na zasadzie traktatu w Rydze należą do Polski — w myśl art. 5 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 16 poz. 93); projekt odnośnej ustawy, narazie dla powiatów (Białostockiego, Sokolskiego i Bielskiego) w opracowaniu posła Hartglassa, w wykonaniu wniosku posła Farbsteina i in. (Druk N. 988) znajduje się w aktach Prezydyum Rady Ministrów, w wydziale prawnym;

4) zaprojektowania i przeprowadzenia przez Sejm noweli do ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. Nr. 2), która to nowela winna ludności żydowskiej, święłującej sobotę i święta żydowskie, zezwolić na pracę i handel w niedzielę i święta chrześcijańskie;

5) przeprowadzenia przez Sejm ustawy, regulującej odrębne szkolnictwo żydowskie w myśl postanowień Traktatu Wersalskiego o prawach mniejszości narodowych; projekt odnośnej ustawy, jako już opracowany i złożony zostanie wkrótce przez posłów żydowskich do laski marszałkowskiej;

6) przeprowadzenia przez Sejm ustawy o organizacyi samorządu gmin poleczności żydowskiej, jako mniejszości narodowej. Projekt odnośnej ustawy jest przez nas opracowany i wkrótce będzie złożony do laski marszałkowskiej.

W dziedzinie zaś praktyki administracyjnej domagamy się:

1) załatwienia sprawy t. zw. „Obcokrajowców" w istotnym duchu art. 3 Traktatu Wersalskiego, t. zn. uznając za obywateli polskich tych wszystkich byłych obywateli rosyjskich, którzy w dzień ratyfikacji Traktatu faktycznie mieszkali na terytoryum Rzeczypospolitej, lub też mieszkali przed wojną, i jako uchodźcy wojenni, czy też jeńcy, w dniu tym znaleźć się tu jeszcze nie mogli;

2) a) faktycznego i energicznego przeciwdziałania wszelkim pogromom i ekscesom antyżydowskim, przeciwko jawnej i tajnej agitacyi pogromowej zarówno w formie odezw jak i na łamach prasy, b) ukarania osób winnych udziału w pogromach i ekscesach, jakie zaszły przed inwazyą bolszewicką, czy też w czasie inwazyi, podczas cofania się, a następnie zwycięskiego posuwania się armii polskiej zaprzyjaźnionych z nią armii Bałachowicza i Petlury, tudzież ekscesów, jakich się dopuszczali ostatnio Ślązacy; c) rehabilitacyi niewinnie rozstrzelanych podczas inwazyi bolszewickiej Żydów, zwłaszcza rabina Szapiry z Płocka; d) odszkodawnia dla ofiar tych pogromów i ekscesów;

3) zaniechania urzędowego popierania bojkotu ludności żydowskiej przy redukowaniu koncesyi wyszynkowych, przy wydzierżawianiu gruntów i użytków skarbowych, przy przyjmowaniu i awansowaniu urzędników, oficerów, przy udzielaniu zapomóg i kredytów kupiectwu i przemysłowcom i rękodzielnikom, zatwierdzeniu aktów nabycia nieruchomości (w b. Dzielnicy Pruskiej);

4) zaniechanie przeprowadzenia reformy rolnej przeważnie kosztem Żydów-rolników, których majątki parcelowane są w drodze przymusowej, lub oddawane w dzierżawę przymusową, pomimo, że są zagospodarowane i utrzymywane stosownie do wymogów prawa,

5) zaprzestania szykanowania i niszczenia żydowskiego szkolnictwa świeckiego i religijnego przez zamykanie ludowych szkół żydowskich wszelkiego typu pod pretekstem wprowadzenia przymusu szkolnego zanim wydana została ustawa o szkolnictwie mniejszości narodowych i wyznaniowych;

6) zaprzestania polityki dławienia kulturalnego, społecznego i ekonomicznego życia żydowskiego za pomocą zamykania żydowskich związków i stowarzyszeń, rekwirowania ich lokali, odmawiania im legalizacyi; zalegalizowania całego szeregu organizacyi żydowskich, które od kilku lat napróżno czekają na formalną legalizacyę;

7) zaprzestania szykanowania prasy żydowskiej za pomocą ciągłych konfiskat i represyi, zaniechania szykanowania języka żydowskiego i hebrajskiego na zgromadzeniach, w ogłoszeniach, na scenie i na estradzie;

8) traktowania Żydów, jako równouprawnionych obywateli przy formowaniu rozmaitych ciał i komisyi doradczych oraz pomocniczych, przy konferencyach prasowych itp.

Tuszymy, że Pan Prezydent w myśl wypowiedzianych w rozmowie z posłem drem Thonem poglądów do uwzględnienia i realizacyi tych życzeń się przychyli, spodziewamy się, że Pan Prezydent w swojem expose da temu wyraz. (Niestety, zawiódł p. Ponikowski już na wstępie nadzieje naszych posłów... — Przyp. Red.) zaznaczając, że Rząd polski zrywa z dotychczasową praktyką przemilczania i ignorowania sprawy żydowskiej, że Rząd zamierza stanowisko swoje względem obywateli narodowości żydowskiej zmienić w duchu Konstytucyi i Traktatu Wersalskiego i postanawia zainicyować nowy kurs: kurs traktowania Żydów, jako równouprawnionych obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiących jedną z mniejszości narodowych Państwa.

Dokończenie ekspose premiera.

W uzupełnieniu sprawozdania z wczorajszego posiedzenia sejmu, podajemy poniżej dokończenie ekspose premiera:

Armia i zabezpieczenie granic.

Dalej premier oświadczył, że rząd zamierza stworzyć trwałe ustawowe podwaliny pod budowę armii polskiej. Wkrótce przedłożone będą Sejmowi zasadnicze projekty ustaw wojskowych. Reorganizacya armii ukończona zostanie przed zimą. Rząd stoi na stanowisku zdecydowanej walki z agitacyą przeciwpaństwową i będzie się domagał uchwalenia przez Sejm ustaw umożliwiających skuteczną z nią walkę. W dalszym ciągu rząd wytęży wszystkie siły celem najskuteczniejszego zabezpieczenia granic, zwłaszcza granicy wschodniej.

Ujednostajnienie administracyi i ustrój samorządowy.

W związku z ujednostajnieniem administracyi na terenie całego państwa, będą wprowadzone samorządy w tych dzielnicach, które ich dotąd nie posiadają. Rząd dąży do najrychlejszego usunięcia tymczasowości w organizacyi i działalności samorządów, do oparcia go na wszystkich stopniach o ustawy ujednostajnione dla całej Rzeczypospolitej, z uwzględnieniem także właściwości gospodarczych poszczególnych dziedzin.

Reforma agrarna.

Uważając za jedno z naczelnych żądań podniesienia akcyi rolnej, rząd popierać będzie wszystkie usiłowania zmierzające ku temu, w szczególności oświatę rolniczą. W stosunku do reformy agrarnej rząd stoi na gruncie wykonania obowiązującej ustawy o reformie rolnej.

Rząd zdecydowany jest położyć tamę dzisiejszej spekulacyi ziemią i wyda w tym celu nowe rozporządzenia, regulujące obrót ziemią, uniemożliwiające podawanie fikcyjnych cen ze szkodą olbrzymią dla skarbu państwa. Wykonanie reformy rolnej oparte będzie na opracowanym całym planie finansowym i parcelacyjnym, przy uwzględnieniu przepisów obowiązującej ustawy, o wykonaniu reformy rolnej, mającej na celu zabezpieczenie ważnych interesów produkcyi i kultury rolnej.

Polityka ekonomiczna.

Jednem z najważniejsych zadań naszego życia gospodarczego jest pielęgowanie wywozu, który ma wybitny wpływ na stan naszej waluty. Podniesieniu wywozów służą umowy handlowe regulujące stosunki ekonomiczne z innemi państwami. W dziedzinie podniesienia produkcyi przemysło-

wej rząd gotów jest usuwać trudności hamujące swobodny rozwój przemysłu.

Kolejnictwo.

W zakresie kolejnictwa pierwszem zadaniem rządu będzie systematyczna dążność do osiągnięcia równowagi w budżecie kolei. Za główny środek prowadzący do tego celu uważa rząd odpowiednie podwyższenie taryf kolejowych. W tym kierunku wprowadzone będzie już od 1 października br. niezależnie od pierwotnie planowanej podwyżki dalsze znaczne podwyższenie taryf osobowych i bagażowych.

Sprawy budowlane.

W zakresie spraw budowlanych za najważniejszą kwestyę rząd uważa uregulowanie kwestyi mieszkaniowej z jednej strony przez wznoszenie gmachów rządowych i budowę mieszkań dla urzędników, co jednakże ze względu na położenie finansowe państwa nie może być intenzywnie prowadzone, jakby tego wymagała rzeczywista potrzeba. Z drugiej strony zadaniem rządu będzie dopomódz do rozwoju budownictwa prywatnego.

Aprowizacya.

Uważając potrzeby aprowizacyjne miast i ośrodków przemysłowych za sprawę pierwszorzędnego znaczenia, rząd poświęci im specyalną uwagę a gdyby producenci albo pośrednicy ociągali się ze sprzedażą produktów i złośliwie je magazynowali, rząd nie zawaha się przed ostremi zarządzeniami przeciwko p[illegible]kom, a także przed wystąpieniem z projektem ustawy o sekwestrze.

Ordynacya wyborcza.

W sprawie ordynacyi wyborczej rząd obecny jako bezpartyjny zgłasza swe całkowite desinteressement co do projektu złożonego przez poprzedni gabinet, na jedno tylko nalegać będzie, aby uchwalenie ordynacyi wyborczej do sejmu i senatu nastąpiło możliwie szybko. Aneks do ordynacyi zawierający podział na okręgi, rząd przedłoży w najbliższym terminie.

Na tem premier zakończył przedstawienie wytycznych programu rządowego.

Z PALESTYNY.

Zorganizowanie wzorowej policyi.

Jerozolima. Uchwalone przez rząd zorganizowanie wzorowej policyi postępuje w szybkiem tempie naprzód. Nowa służba bezpieczeństwa składać się będzie w równej ilości z Żydów i Arabów (po 175). Dotąd zgłoiło się w Waad Leumi większą ilość kandydatów żydowskich.

ZE ŚWIATA ŻYDOWSKIEGO.

Konferencya w sprawie uchodźców z Rosyi i Ukrainy.

Genewa. Ubiegłego piątku odbył się tutaj dalszy ciąg konferencyi w sprawach uchodźców z Rosyi i Ukrainy pod przewodnictwem dra Nausena. Z ramienia kilku organizacyi żydowskich uczestniczyli w konferencyi pp.: Lucien Wolf i Jefrojkin. P. Wolf został wybrany do komsyi, której zadaniem jest opracowanie szczegółowego planu akcyi ratowniczej na rzecz setek tysięcy rozprószonych po wszystkich krajach Europy Środkowej i Wschodniej uchodźców z Rosyi i Ukrainy.

Przegląd polityczny.

Wynurzenia nowego ministra spraw wewnętrznych.

Nowy minister spraw wewnętrznych w wywiadzie dziennikarskim, oświadczył, że na zamknięcie 1200 kilometrowej granicy wschodniej trzeba dłuższego czasu, którego określić nawet niepodobna i dodał:

„Zostały już wydane stosowne zarządzenia, zmierzające do ściągnięcia nad granicę potrzebnej liczby wojska, jego dyzlokacyi, a kiedy jedno i drugie będzie wykonane, wówczas dopiero będzie można mówić o ścisłym kordonie... Druga strefa ochronna w odległości kilku kilometrów od linii granicznej, zależnie od położenia i topografii danego terenu, została już obsadzona przez kordon policyjny, który funkcyonuje, jako organizacya pomocnicza. Muszę jednak zaznaczyć, że spodziewane rezultaty otrzymamy dopiero wtedy, gdy obie osłony granic będą działać w skoordynowaniu wzajemnem".

Co do Rosyan, p. minister oświadczył, że do 1 lipca tolerowano napływ obcokrajowców z obowiązkiem zarejestrowania się. Ci Rosyanie, którzy nie zarejestrowali się przed tą datą i nie mają szczególnych pozwoleń, będą przymusowo wysiedleni. „Zarządzeń powyższych nie można, oczywiście, wykonać z dnia na dzień. Wszelako w Warszawie, jak też w innych miejscowościach rozpoczęła się już akcya wysiedleńcza, liczba zaś osób nią objętych jest poważna"

O ile który Rosyanin nie chce wracać do Rosyi i uzyska pozwolenie jakiego innego rządu, to go się do tamtej odstawi granicy.

P. minister dla walki z komunizmem wolałby się nie uciekać do wprowadzania stanu wyjątkowego, lecz raczej do ustawy specyalnej przeciw komunizmowi, podobnie jak to się rzecz ma w Jugosławii, Serbii i Rumunii.

Reorganizacya zarządu kolonij angielskich.

Angielski Urząd Kolonialny zajmuje się obecnie reorganizacyą zarządu brytyjskich kolonii koronnych i protektoratów angielskich. Krok ten, który sprowadzić ma za sobą daleko idące reformy, stoi w związku z licznymi memoryałami, jakie nadeszły z kolonii wielkobrytyjskich. Toczyła się również ożywiona i obszerna korespondencya pomiędzy gubernatorami poszczególnych kolonii, a sekretarzem stanu na temat przyszłego stanowiska finansowego i administracyjnego kolonii. Ponadto omawiali poszczególni gubernatorowie pomiędzy sobą lub z okazyi ich pobycia w Londynie z ministrem kol. Churchillem najrozmaitsze kwestye kolonialne. Najistotniejsza reforma zmierza do tego, by kolonie zgrupowano wedle położenia geograficznego i oddano pod władzę wyższych komisarzy, którzy ponosić mają odpowiedzialność za nominacye i za rozwiązywanie problemów finansowych. Jak wiadomo odpowiadał dotąd za to minister kolonii). Przez takie uregulowanie sprawy liczą się ze znacznemi oszczędnościami w etacie bryt. Urzędu kolonialnego.

Komisarzom wyższym przysługiwać ma również kontrola wszystkich lądowych i morskich sił zbrojnych danego okręgu kolonialnego. Na uwagę zasługuje plan przydania wyższym komisarzom Rad, które składać się mają z wybieralnych i przez gospodarcze grupy mianowanych członków. O prawach tych Rad nic dotąd bliżej nie wiadomo. Również nie jest dotąd jasnem, w jakiej mierze zastąpieni w nich będą tubylcy kolonii.

Wybory do Kasy chorych w Warszawie.

Oczekiwane z naprężeniem wybory do warszawskiej Kasy Chorych odbyły się onegdaj przy dość zresztą słabym udziale wyborców. Ogółem głosowało mimo jaknajintenzywniejszej agitacyi całej prasy, nadającej sprawie charakter politycznej próby sił, tylko 19.954 osób, a więc jedna piąta uprawnionych do głosowania. Z tego głosowało na:

listę 1 — 4.094 (Chadecy),
listę 2 — 6.541 (Komuniści),
listę 3 — 56 (Vereinigte),
listę 4 — 928 (Bund),
listę 5 — 5.425 (Kom. Centr. Klas. Zw. Zaw.),
listę 6 — 2.073 (N. Z. R.),
listę 7 — 314 ((Poalej-Syon).
Zakwestyonowanych 526 gł.

Jak widać z powyższego prowizorycznego zestawienia, odnieśli komuniści niespodziewany sukces, pozyskując największą liczbę głosów. Zwraca dalej uwagę stosunkowo dobry wynik wyborów dla chadeków i zupełna klęska 3 list żydowskich. Osłabienie żywiołów socyalistycznych i zwycięstwo skrajnej prawicy i lewicy dają dużo do myślenia w przededniu wyborów. Z drugiej jednak strony zauważyć należy, że procent wyborców nie dochodził do 20, wobec czego wynik nie daje obrazu rzeczywistego układu sił tem bardziej, że właśnie elementy centrowe i umiarkowane z natury swych zapatrywań i ociężałości najbardziej biorą udział w.. abstynencyi wyborczej.

Z dzisiejszego Wiednia.

Na Kärtnerstrasse wije się olbrzymia wstęga. Istne mrowisko ludzi. Wieczór zapadł i tysiące świateł i światełek wibruje w powietrzu. Jasne snopy olśniewają przechodniów i wabią do przecudnie ozdobionych wystaw sklepowych, przed któremi tysiące gapiów się zatrzymuje.. Nawoływania i krzyki we wszystkich językach świata. Warczenie setek kół automobilowych, pędzących z szaloną szybkością, syk piszczałek i sygnały wiedeńskiego policyanta, który olimpijskim spokojem dyryguje całą tą niezliczoną falangą automobilów, powozów i dorożek: To Wiedeń z czasu „W. I. M." (Wiener Internationale Messe).

Dziś ten obraz już minął.

Na naiwnych Wiedeńczyków nie spadła, jak się spodziewano, manna w postaci dolarów, funtów szterlingów czy holenderskich guldenów. Jarmark wiedeński odżywił jednak od roku prawie obumarłe życie gospodarcze, sprowadził tu tysiące szczęśliwych posiadaczy obcych walut i na miesiące całe dał zatrudnienie fabrykantom i kupcom duszącym się od miesięcy z powodu braku odbytu. Sądzę, że każdy z tych obcych przybyszów jak najlepsze z Wiednia odniósł wrażenie: widział bowiem przecudne miasto, czarownie uśmiechnięte twarze kobiece, twarze Wiedenek mających tyle wdzięku i uroku, bajeczne stroje, [illegible]ch wystaw sklepowych i rozkoszną muzykę wiedeńską. To pierwsze wrażenie przelotnego a powierzchownego obserwatora, który życie wiedeńskie jeno na Kärtnerstrasse lub w kabaretach widzi, gdzie szampan się leje, gdzie brylanty tysiącem skier się skrzą, gdzie jeno śmiech się słyszy i zadowolone widać twarze.

To jednak nie jest dzisiejszy Wiedeń. Pozorna to tylka powłoka. To Wiedeń sztuczny, śmiechem nieszczerym stworzony przez synów Albionu i dla nich stworzony dla Gentlemenów amerykańskich i szczęśliwych posiadaczy franków lub lirów. Ale pod tą powłoką wre i lada chwila przyjść może do wybuchu. Szalona walka o byt, szalona gonitwa za mamoną i tysiące cichych dramatów rozgrywających się tu codziennie, oto prawdziwe oblicze Wiednia. Przeistoczenie warstw i przeistoczenie pojęć. Dziś jakiś hofrat lub jakiś excelencya, przed którym się uginały niegdyś karki, siedząc skulony na czwartej galeryi Burgteatru, zawistnem okiem spogląda na swego lokaja lub rzeźnika rozpostartego w fotelu, w pierwszym rzędzie na parterze a zjadającego podczas przedstawienia na twardo gotowane jaja! Kultura duchowa. Wytworność manier, któż o to dzisiaj tu pyta? Bóg mamony dziś tu tryumfświęci.

Pieniądz! Pieniądz! Walka na śmierć i życie o mamonę! Mniejsza o to czy ktoś łotrem, czy szubrawcem, który kilka lat w więzieniu przepędzi ma pieniądze i to wystarcza, by wszystkie drzwi przed nim otworem stały.. Dziś synonimem miasta nie czarująca muzyka wiedeńska, nie wykwintna kultura Burgteatru lub opery, lecz czerwony budynek giełdowy, który się rozpostarł na Schottenringu jak potwór. Przeciw temu to potworowi zwraca się dziś odium nieposiadającej klasy. Więc krzyk i pięści, łamanie szyb i turbowanie Bogu ducha winnych przechodniów. A z drugiej strony śmiech dorobkiewiczów spokojnie ukrytych przy telefonie i dyrygnjących stamtąd swe rozkazy. Któż jednak wie co jeden dzień przynieść może? Dziś ten, który pięść swą podnosi przeciw giełdziarzom, jutro może sam zajmie miejsce tego, który dziś problematyczne miliony posiada. A dzisiejszy „milioner" skręciwszy kark na jakiejś spekulacyi może już jutro pójdzie sam na Schottenringu demonstrować i szyby wybijać. Wszak tu wszystko od przypadku zależy a koło przypadków tu szybko wiruje.

Zresztą Wiedeńczyk nie trwa długo w zapale. Nie uda mu się czegoś dopiąć w krótkim czasie, daje pokój, by wnet znowu wybuchnąć. Słomiany ogień, który po pewnym czasie zupełnie wygasa. Tragicznie więc brać nie trzeba żadnego wybuchu tłumu wiedeńskiego. Toteż z ironicznym uśmiechem spoglądają dorobkiewicze na ten tłum hałasujących koło giełdy biedaków. Wiedzą dobrze, że ten tłum rozpływający się o zmierzchu w Praterze czy w przecudnych okolicach, kołysany rozkoszną melodyą jakiegoś wiedeńskiego walczyka zapomina o wszystkiem, o gniewie i o żalu, o trudach i o mozołach, jak zmęczone dziecko pieszczone dobrotliwą dłonią swej ukochanej matki. Wiedeńczyk lubi i odczuwa muzykę. To jego szczęście.

Dr. Józef Finkelstein.

Przepisy ustawowe w sprawie walki z lichwą.

Mimo zaprowadzenia wolnego handlu obowiązuje nadal szereg ustaw i rozporządzeń odnoszących się do walki z lichwą i drożyzną, z których najważniejsze poniżej zamieszczamy:

I. Rozp. Min. Aprow. z 20 stycznia 1919, Nr. 15. Mon. o ujawnieniu cen na artykuły pierwszej potrzeby:

W celu przeciwdziałania spekulacyi artykułami pierwszej potrzeby, zarządza się co następuje:

1) Ceny za wszelkie artykuły pierwszej potrzeby winne być ujawnione.

2) W tym celu w sklepach, składach i magazynach, w których jest prowadzony handel artykułami pierwszej potrzeby, na widocznem i dostępnem dla kupujących miejscu, winien być wywieszony wykaz cen na wszystkie artykuły, jakie w danej chwili sklep, skład lub magazyn posiada na sprzedaż.

3) Za niestosowanie się do niniejszego rozporządzenia właściciele sklepów, składów i magazynów, z decyzyi Urzędu będą karani aresztem do trzech miesięcy lub grzywną do 50.000 mkp., a artykuły pierwszej potrzeby, przechowywane przez nich bez wskazanego w tem rozporządzeniu ujawnienia cen, będą uważane za przedmiot wzbronionej spekulacyi i podlegają konfiskacie.

4) Rozporządzenie niniejsze zaczyna obowiązywać w siedm dni od daty ogłoszenia.

III. Rozp. z 5 kwietnia 1919 r. Nr. 82 Mon. o ujawnieniu cen za potrawy i napoje w restauracyach, jadłodalniach, cukierniach, bufetach, barach, pensyonatach itp.:

§ 1. Właściciele, ewentualnie dzierżawcy wszystkich restauracyj, jadłodalni, bufetów pokojów do śniadań, barów, pensyonatów, cukierni, szynków itp., obwiązani są we wszystkich pokojach, przeznaczonych ku obsłudze gości, wywiesić na widocznem miejscu, wyraźnie napisany cennik na wszystkie potrawy i napoje, które można w danem przedsiębiorstwie nabyć, ewentualnie i cen ryczałtowych za kilka dań, stanowiących obiad i kolacyę lub cen „abonamentowych" oraz wzmiankę, czy napiwki są w ceny wliczone, czy nie. Przy napojach oznaczona być musi pojemność naczynia, w którem się je podaje. Cenniki podawane gościom muszą być zgodnie z cennikiem wywieszonym.

§ 2. Odpis cennika umieszczonego wewnątrz przedsiębiorstwa musi być wywieszony w oknie wystawowem lub drzwiach tak, aby z ulicy z łatwością mógł być odczytany.

§ 3. Wykreślony.

§ 4. Za każdy wypadek niezastosowania się do powyższych przepisów, nałożona zostanie w drodze administracyjnej na właściciela względnie dzierżawcę lub administratora przedsiębiorstwa grzywna w wysokości do 20.000 Mkp. lub areszt do 3 miesięcy.

Rozporządzenie niniejsze obowiązywać zaczyna po upływie trzech (3) dni od daty ogłoszenia.

IV. Rozp. Min. Aprow. z 13 czerwca Nr. 130 Mon. z r. 1919, dotyczące nieujawniania cen, obowiązki wywieszania cenników, przedkładania odpisów cenników władzy, udzielania kupującym na ich żądanie rachunku za sprzedane towary i przedmioty, posiadania faktur na nabyte towary;

1) Właściciele sklepów i magazynów, składów, retauracyi, cukierni i wogóle wszelkiego rodzaju pomieszczeń, przeznaczonych dla handlu obowiązani są wywiesić w tych pomieszczeniach cenniki na wszelkie bez wyjątku towary i przedmioty przeznaczone na sprzedaż.

2) Cenniki winny być wywieszone na widocznem i dostępnem dla publiczności miejscu i zawierać oprócz wyszczególnienia towarów i cen, firmę lub nazwisko właściciela pomieszczenia handlowego, adres i datę sporządzenia cennik[illegible]

3) Oprócz cenników, na każdym znajdu[illegible] się w pomieszczeniu handlowem przedmiocie [illegible] być oznaczona cena.

4) Odpisy tych cenników, podpisane prze[illegible] [illegible]ściciela pomieszczenia handlowego lub jego [illegible]stępcę odpowiedzialnego, w terminie dwu[illegible] [illegible]dniowym od czasu wskazanego w punkc[illegible] niniejszego rozporządzenia, winny być prz[illegible]wione: w Warszawie do Urzędu walki z lichw[illegible] spekulacyą (Przeskok 2), a na prowincyi, g[illegible] są oddziały Urzędu — do tychże oddziałów gdzie niema oddziałów, do Magistratu miejscow[illegible]go lub urzędu gminnego.

5) Wykreślony.

6) Wymienieni w punkcie 1-szym niniejsz[illegible] rozporządzenia pomieszczeń handlowych obo[illegible]zani są wydawać kupującym, na ich żądanie [illegible]chunki za sprzedane towary i przedmioty. W ra[illegible]chunkach winny być wskazane: firma lub nazwi[illegible]sko właściciela pomieszczenia handlowego, adres data sprzedaży, jakość i ilość towaru i cena, za którą towar był sprzedany.

7) Wykreślony.

8) Właściciele sklepów, magazynów, składów i wogóle handlowych pomieszczeń winni posiadać oryginalne, ze źródła zakupu faktury na wszelkie nabyte na sprzedaż towary i w razie żądania, przedstawiać je do Urzędu Walki z Lichwą lub jego oddziałów.

9) Nieposiadanie faktur poczytywane będzie za usiłowanie ukrycia cen w celach lichwiarskich i spekulacyjnych.

10) Wykreślony.

11) Winni niewykonania zarządzeń, zawartych w punktach 1—6 niniejszego rozporządzenia, karani będą grzywną do 5.000 Mkp lub aresztem do [illegible]ech miesięcy.

12) Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 lipca 1919.

Cenniki w myśl p[illegible]szego rozp. Nr. V. muszą być przedłożone naj[illegible]j do dnia 1-go października 1921 r., tut. Urzędowi w biurze Nr. 5, w godzinach od 9 rano do 1 popoł.

V. Rozp. z dnia 8 sierpnia 1919 r., Nr. 178. Mon. w sprawie regulowania rachunków w restauracyach, cukierniach i innych wszelkiego rodzaju jadłodalniach:

§ 1. We wszystkich restauracyach, cukierniach i wszelkiego rodzaju jadłodalniach powinien obsługujący spisywać i wręczać rachunek gościowi przed zapłatą: wręczenie rachunku nie jest konieczne w tych zakł., w których na każdym stoliku znajduje się stale w ramce umieszczony cennik.

§ 2. W restauracyach, cukierniach i innego rodzaju jadłodalniach, które pozwalają obsługującym pobierać za usługę procentowo oznaczone wynagrodzenie, powinny cenniki zawierać cenę każdej potrawy, względnie napoju, łącznie z wynagrodzeniem za obsługę gościa.

§ 3. Odpowiedniej wielkości karta, zawierająca powyższe przepisy, powinna być wywieszona w każdym pokoju przeznaczonym dla gości na widocznem miejscu.

Niestosowanie się do powyższych rozporządzeń 1. do 5. karane będzie wedle artykułu 4. ustawy o zwalczaniu lichwy wojennej z 2 lipca 1920 r., Nr. 61. poz. 449. Dz. U. R. P., o ile w tych rozporządzeniach łagodniejsze kary nie są przewidziane, a względnie o ile dana sprawa nie podpadałaby pod surowsze przepisy ustawy o zwalczaniu lichwy wojennej, a względnie obowiązującej ustawy karnej.

Konferencya Keren Hajesod w Krakowie.

Dnia 25 bm. odbyła się w Krakowie konferencya komitetów miejscowych i mężów zaufania zwołana przez krakowskie kierownictwo akcyi Keren Hajessod w Małopolsce zachodniej i Śląska, obesłana przez licznych delegatów z prowincyi. Przewodniczył p. Emanuel Stiller z Nowego Targu.

Referat na temat: Stan sprawy żydowskiej a Keren Hajessod wygłosił poseł Dr. Ozyasz Thon, który w rzeczowym wywodzie przedstawił zebranym obecne położenie Żydostwa i międzynarodową sytuacyę syonizmu wykazując, że istnieją wszelkie warunki polityczne dla odbudowy Palestyny jako siedziby żydowskiej i że jedynie i wyłącznie od wysiłku pracy i ofiarności narodu żydowskiego zależy realizacya naszych odwiecznych marzeń.

Imieniem Dyrektoryum Keren Hajessod w Warszawie brał udział w konferencyi delegat Dr. Morgenstern, który po przywitaniu Zjazdu przedstawił zasady na jakich opiera się praca Keren Hajessod w Polsce.

Sprawozdanie z dotychczasowej działalności kierownictwa krakowskiego złożył sekretarz naczelny Dr. Lustbader. Ze sprawozdania tego wynika, że kierownictwo krakowskie w ubiegłych kilku miesiącach przeprowadziło bardzo intynzywnie propagandę zapomocą kilkuset zgromadzeń publicznych i zapomocą broszur i odezw w tym celu wydanych, tudzież artykułów drukowanych w prasie żydowskiej. Wynikiem tej pracy jest z jednej strony spopularyzowanie idei Keren Hajessod we wszystkich warstwach społeczeństwa żydowskiego i zjednoczenie w pracy dla Keren Hajessod Żydów różnych stronnictw politycznych. Wyrazem zewnętrznym tego jest zorganizowanie w Krakowie komitetu obywatelskiego, do którego należą oficyalni przedstawiciele Kahału żydowskiego, przedstawiciele asymilacyi, reprezentanci ortodoksyi obok delegatów wszystkich odłamów syonistycznych, zjednoczonych na wspólnej platformie Keren Hajessod.

Materyalny rezultat dotychczasowego kierownictwa krakowskiego wyraża się w sumie około 15 milionów marek, zebranych w gotówce i rzeczach wartościowych i w kwocie około 25 milionów deklarowanych na rzecz Keren Hajessod. Rezultaty te byłyby znacznie większe, gdyby nie okoliczność, że kierownictwo krakowskie musiało przez długi czas zwalczać indyferentyzm i brak zainteresowania dla sprawy, tudzież brak ofiarności ze wszystkich sfer.

Zasady i program naszej pracy przedstawił konferencyi w dłuższym i rzeczowym referacie Dr. Samuel Pilzer, który na podstawie doświadczeń z dotychczasowej akcyi uzasadniał jak należy akcyę prowadzić, by uzyskać rezultaty materyalne, jakich domaga się od nas kierownictwo Keren Hajessod w Londynie i które osiągnąć musimy, jeżeli nasz udział w odbudowie Palestyny ma mieć pewne znaczenie. Dr. Pilzer w dosadnych i silnych słowach piętnował apatyę i bezczynność tudzież lekceważenie przyjętych na siebie obowiązków ze strony komitetów lokalnych i mężów zaufania na prowincyi, w pierwszym rzędzie brak ofiarności i niewypełnienie obowiązków ze strony syonistów, którzy przedewszystkiem powinni innym świecić przykładem. Dr. Pilzer w myśl swoich wywodów przedstawił szereg rezolucyi, które stały się przedmiotem ożywionej dyskusyi, w której brali udział: Dr. Goldberg (Oświęcim), Samuel Friedman (Inwald), Beer (Wadowice), Stiller (Nowy Targ), Salpeter (Mielec), Dr. Syrop (Nowy Sącz), Bodner (Gorlice), Ellenbogen (Rzeszów), Rappaport (Kraków), Mojżesz Kalchen (Jarosław, Mizrachi), Dr. Morgenstern (Warszawa), Seidenfrauówna (Kraków), prof. Dr. Berkowicz (Bielsko).

Dyskusya trwała przez cały dzień, poczem przyjęto jednomyślnie następujące rezolucye refer. Dra Pilzera. Podamy je w następnym numerze.

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce naszego pisma, upraszamy o bezzwłoczne wyrównanie zaległości i odnowienie prenumeraty na miesiąc październik.

KRONIKA.

Kraków, 29 września.

— Generał angielski Henneker w Krakowie. Dzisiaj przyjeżdża do Krakowa gen. angielski Henneker, głównodowodzący wojskami koalicyjnemi na G. Śląsku. Gen. Henneker przyjeżdża do Krakowa wraz ze swoją świtą, celem zwiedzenia zabytków naszego miasta.

— Wycieczki dziennikarzy rumuńskich i angielskich w Krakowie. W sobotę 1 października br. o godz. 5 rano przyjeżdża do Krakowa wycieczka dziennikarzy rumuńskich. Zabawi ona w naszem mieście do wieczora następnego dnia, poczem wyjedzie do Zakopanego.

Również zapowiedzieli swój przyjazd dziennikarze angielscy na dzień 7 października br.

— Senzacyjne aresztowania w Krakowie. W związku z zamachem Fedaka na Naczelnika państwa, aresztowała policya krakowska kilka osób, stojących w kontakcie ze sprawcą zamachu lwowskiego. Podczas wstępnego śledztwa, przeprowadzonego bezpośrednio po zamachu z Fedakiem, znaleziono przy nim pewne listy do osób, które udały się jeszcze w sobotę ze Lwowa do Krakowa. Policya państwowa we Lwowie odniosła się natychmiast drogą telefoniczną do urzędu śledczego politycznego w Krakowie o zarządzenie aresztowania tych osób. Bezzwłocznie urzędnicy defenzywy policyjnej udali się na wskazane miejsce, a mianowicie do mieszkania Kruka, urzędnika katastru gruntowego, zamieszkałego przy ul. Podzamcze l. 20. W mieszkaniu tem aresztowano kilka osób, a między niemi poszukiwaną przez władze lwowskie słuchaczkę uniwersytetu wiedeńskiego, Dmytryszczakównę, która miała za kilka godzin odjechać do Wiednia. Podczas rewizyi znaleziono przy niej fotografię Fedaka oraz korespondencyę kompromitującą. W śledztwie zeznała ona, że dzień przed dokonanym zamachem wyjechała ze Lwowa za legalnym paszportem, wystawionym do Wiednia. Dalszych zeznań odmawia. Prócz Dmytryszczakównej aresztowano córkę Kruka i jakiegoś podejrzanego człowieka, który nie mógł się wylegitymować, skąd i poco przybył do Krakowa. Dopiero w urzędzie śledczym okazało się, że jest to student uniwersytetu pragskiego, poddany czeski, narodowości ruskiej. Jako instruktor międzynarodowej organizacyi bolszewickiej przyjeżdżał często do Polski w celach agitacyjnych oraz organizowania ruchu komunistycznego. Wyjeżdżał on nadto często do Lwowa i innych większych miast w Polsce i zagranicą celem odbierania dalszych instrukcyj od agentów Lenina. Śledztwo naprowadziło policyę na nici agitacyi bolszewickiej i w powiecie krakowskim. Zarządzono już aresztowanie pewnych osobników, którzy stali w łączności z wspomnianym emisaryuszem. Nazwisko aresztowanego z łatwo zrozumiałych powodów trzymane jest w tajemnicy.

— „Promienie F. F." B. Winawera. Najnowszy swój utwór, nazwany dowcipnie „scenaryuszem kinematograficznym" pt. „Promieni F. F.", oddał ceniony autor warszawski teatrowi krakowskiemu do wystawienia przed innemi scenami polskiemi. Groteskowa komedya tak gorąco przyjmowanego u nas autora „Księgi Hioba", jest satyryczną fantazyą, której motywy odwieczne pomieszane z szarą aktualnością, tworzą ciekawą symfonię niemal futurystyczną. Dzięki zastosowaniu nowych odkryć, akcya komedyi przebiega w szybkiem tempie wszystkie stopnie szerokości geograficznej, wyrzuca na scenę ludzi rozmaitych ras i to wszystko przy zachowaniu klasycznej „jedności czasu i miejsca". Bohaterowie sztuki zmieniają w mgnieniu oka wiek, kolor skóry, chociaż są stali w uczuciach. Nowe dekoracye dostosowane do groteskowej treści sztuki projektowała znana malarka, p. Z. Stryjeńska. Premiera w sobotę 1-go października. Dzisiaj „Dwie cnoty" Alf. Sutro.

Miejski Teatr: Opera i Operetka. „Baron cygański", najbardziej wartościowa opera komiczna Straussa wchodzi na afisz dnia jutrzejszego (30-go bm.), by zadowolnić wybredne wymagania publiczności w kierunku lekkiej muzyki operowej. Dzieło to, stojące na pograniczu opery i wytwornej operetki, skrzy się od bujnej melodyi i budzi podziw wspaniałością orkiestracyi. W przedstawieniu weźmie udział zespół solistów opery i operetki. Przepyszną rolę Żupana odegra dyr. Polański, który pozostawił niezatarte wrażenie świetnej kreacyi tej postaci z przed kilku lat. Dziś, „Violetta" Verdi'ego w świetnem wykonaniu doborowego zespołu artystów.

— Z teatru „Bagatela". W czwartek „Ósma żona Sinobrodego". W piątek premiera „Kurnik", komedya znanego autora Tristana Bernarda, o niezawodnym humorze i świetnym dowcipie, skupiającym się na dwóch postaciach, z których jeden upada pod brzemieniem szczęścia w miłości, drugi naprożno za niem goni. W sztuce biorą udział pp. Malicka, Orwid-Bruczowa, Wernicz, Sznage, Pobóg, Nowacki, który także prowadzi reżyseryę, Siekierzyński, b. dyrektor teatru lubelskiego, naprzemian z p. Wesołowskim, Szyszyłowicz, Kolwas i Dobrowolski.

„Grigri" przepiękna operetka P. Linckego wchodzi na repertuar teatru „Nowości" jako premiera w piątek 30 bm. W premierze tej wystąpią po raz pierwszy w Krakowie Janina Szymulska primadonna, Włodzimierz Wesołowski tenor, Antoni Kaczorowski komik. Operetka ta z pewnością osiągnie wielkie powodzenie dzięki melodyjnej muzyce i wesołemu librettu.

Bilety na premierę sprzedaje już kasa zamawiań u Rudnickiego linia A-B. 44. Dziś „Taniec szczęścia".

Koncert Petriego znakomitego pianisty odbędzie się nieodwołalnie dziś we czwartek 29 bm. w sali „Sokoła" o godzinie 8 wieczór.

— Wojowniczy złoczyńca. Onegdaj wczesnym rankiem zauważył posterunkowy policyi młodego mężczyznę, idącego koło toru kolejowego koło Płaszowa w stronę Krakowa. Mężczyzna ów niósł wyładowany tobół na plecach. Za zbliżeniem się posterunkowego osobnik ten zaczął uciekać, porzuciwszy pakunek. W czasie ucieczki wyjął nóż i groził nim przechodniom chcącym go zatrzymać, poczem zbiegł. W tłomoku znaleziono wiele bielizny i garderoby, pochodzącej niewątpliwie z kradzieży.

— Magazyn złodziejski. Policya krakowska przeprowadziła rewizyę w mieszkaniu rodziny znanego złodzieja, Dawida Perlbergera, zamieszkałej przy ul. Dietla 36. Podczas rewizyi znaleziono wiele rzeczy pochodzących z kradzieży.

— Kieszonkowcy. Wczoraj aresztowała policya Wolfa Lehrfelda l. 25, znanego złodzieja, który skradł w tramwaju jakiemuś panu srebrną papierośnicę, wewnątrz pozłacaną, z monogramem P. G. i herbem. Nadto ujęto 11-letniego Herscha Schellera, który wyrwał z ręki p. Minorowej torebkę z pewną kwotą pieniężną.

— Pożary. Wczoraj pop. zawezwano straż pożarną na ul. Pędzichów 24, do remizy wozów meblowych, gdzie z niewiadomych powodów wybuchł pożar. Przybyła straż ogniowa zastała w płomieniach dwa wozy meblowe, których nie dało się już uratować od zupełnego zniszczenia. Szkoda przenosi milion marek.

Niedługo potem zaalarmowano straż pożarną do pożaru, który wybuchł w składzie drzewa przy ul. Pawiej 12. Pożar zlokalizowano. Szkoda znaczna.

REPERTUAR TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.
Czwartek: „Dwie cnoty".
Piątek: „Dwie cnoty".

TEATR MIEJSKI: OPERA I OPERETKA
Czwartek: „Violetta".
Piątek: „Baron cygański".

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA":
Czwartek: „Ósma żona Sinobrodego".
Piątek: „Kurnik" (premiera)

REPERTUAR OPERETKI W NOWOŚCIACH.
Czwartek: „Taniec szczęścia".
Piątek: „Grigri" (premiera).

Z kraju.

Poseł Dr. Thon w Nowym Targu. W niedzielę dnia 21 sierpnia br. odbyło się u nas publiczne zebranie, w głównej synagodze zapełnionej po brzegi. W półtora godzinnem przemówieniu poseł Dr. Thon po przedstawieniu obecnego położenia narodu żydowskiego, wskazał na to, że jedynie odbudowa własnej ojczyzny dokonana własnymi środkami i własnemi siłami może raz na zawsze usunąć sytuacyę narodu. Wysiłki chaluców w Palestynie poprzeć musi intenzywna pomoc narodu a pomocą tą jest — „Keren Hajesod".

„Nie żądam od was jałmużny, lecz ofiar", wołał mówca — i słowa jego nie poszły na marne.

Zaraz po zgromadzeniu kilkunastu zaledwie obywateli, deklarowano kwotę około pół miliona marek, składając zaraz w gotówce, około 100.000 marek.

Energiczna i intenzywna akcya jest w toku, jak zawsze tak i teraz uświadomiona ludność naszego miasta, spełni swój obowiązek.

Obecni na zgromadzeniu dość licznie Polacy, mieli po raz pierwszy możność usłyszenia wywodów odpowiedzialnego przywódcy syonizmu.

Liczba mieszkańców Wilna. Według nowo przeprowadzonego spisu ludności miasta Wilna liczy obecnie 133.982 osób.

Cenzura pocztowa i telegraficzna. „Gazeta Poranna" dowiaduje się, że ministeryum spraw wewnętrznych wnosi do Sejmu projekt prawa o zachowanie wprowadzonej obecnie cenzury dla telegramów zagranicznych; w razie odrzucenia przez Sejm projektu cenzura telegraficzna zostanie skasowana.

Płace dziennikarzy warszawskich. W lokalu klubu sprawozdawców parlamentarnych w sejmie, odbyło się łączne posiedzenie przedstawicieli wydawców oraz zarządu syndykatu dziennikarzy warszawskich. Zaakceptowaną została uchwała syndykatu podwyżki płac dziennikarzy o sto procent od dnia 1 października. Obecnie zatem pensya współpracownika dziennikarskiego wahać się będzie między 120—200 tysiącami marek.

Rewizye w drukarniach warszawskich. Wczoraj dokonywały silne oddziały policyi, w asystencyi przedstawicieli defenzywy, rewizyi w licznych drukarniach, zwłaszcza położonych w północnych dzielnicach miasta, poszukując śladów drukowania literatury nielegalnej.

Rewizye nie dały pozytywnych rezultatów.

Dział gospodarczy.

HANDEL I PRZEMYSŁ.

Wolny handel cukrem. Na posiedzeniu rady ministrów uchwalono wprowadzić z dniem 1-ym października wolny handel cukrem.

Jednocześnie będzie podwyższona znacznie akcyza od cukru.

Giełda manufakturowa. Zainteresowane grono kupców warszawskich czyni starania o otwarcie w Warszawie giełdy towarów manufakturowych.

Ceny bydła w Poznaniu. Ceny na bydło w Poznaniu za cetnar żywej wagi przedstawiają się jak następuje: bydło rogate 4200—5400 mk., cielęta 7300—9000, nierogacizna 13.500—17.000. Prosięta za parę 3800—4500, owce 7000—7510 mk.

Ceny szczeciny w Anglii. W biurze Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie przeglądnąć mogą osoby interesowane odpis raportu Radcy Handlowego przy Poselstwie Polskiem w Londynie z dnia 1. września br. w sprawie rynku zbytu na szczecinę w Anglii.

Produkcya węgla kamiennego. Stan produkcyi węgla kamiennego i brunatnego w Polsce w okręgu górniczym Dąbrowskim za lipiec 1921 r. przedstawiał się jak następuje: wydobyto węgla kamiennego 528179.91 ton, a rozchód, tj. wysłano i wzięto na miejscu ogółem wyniósł 533958,76 ton; robotników w kopalniach węgla kamiennego było zatrudnionych 36707; węgla brunatnego wydobyto 10804.40 ton, a rozchód wyniósł 11808.34 ton; w kopalniach węgla brunatnego było zatrudnionych 1719 robotników.

Z giełdy.

Kraków, 28 września.

Dzisiejsze zebranie stanowiło smutne pendant do dalszego spadku marki w Zurychu z 0'10 na 0'09. Jakkolwiek jest to tylko spadek o 1 centima, nie należy zapominać, że jest to przecież strata 10-procentowa, która w konsekwencyi powoduje równie wielką zwyżkę wartości efektów przemysłowych i w pierwszym rzędzie — walut. W tych też granicach a często w znacznie wyższych obracały się dziś zwyżki kursów prawie wszystkich papierów. Zwyżkę wyżej 1000 punktów wykazują: Zieleniewski I i II em. (1500 p.), Trzebinia żel. (1000 p.), Ćmielów (3000 p.) i Górka (2500 p.). Silną była również zwyżka Chodorowa (800 p.), Pocisku (425) i Parowozów (900 p.). W mniejszym stopniu poszły w górę akcye handlowe. Osłabione jedynie Trzebinia tłuszcze.

Z walut zyskały dolary 700 punktów, franki franc. 30 p., marki niem. 1 p., kor. czeskie 2 p. Jedynie korony austryackie wykazują spadek o 0'25 p., co pozostaje w związku z bessą walut na giełdzie wiedeńskiej.

Giełda krakowska z dnia 28 września 1921 r

Akcye bankowe:	ofiar.	żądane	tranzakc.
Polski Bank Przemysłowy I—IV em.	775·—	825·—	790·—
Polski Bank Przemysłowy V em.	650·—	750·—	700·—
" Hipoteczny	775·—	825·—	790·—
" Małopolski	650·—	700·—	
Ziemski Bank Kredytowy	600·—	700·—	
Powszechny Bank Kredytowy S. A.	275·—	325·—	
Bank Ziem. dla kresów Łańcut	600·—	700·—	
Bank kredytowy w Warszawie	—·—	—·—	
Akcye Tow. handl. przem.			
Polskie Tow. handl. („P. T. H.") I—IV em.	1400·—	1550·—	1400—1540
Polskie Tow. handl. („P. T. H.")	—·—	—·—	
Handl. Spółka akc. „Impeks"	425·—	475·—	425—450
„Polski Glob" Tow. transport.-handl. I-III	1466·—	1500·—	1450—1500
C. Hartwig, Dom eksped.-handl. Poznań	—·—	—·—	
Żegluga Polska	425·—	475·—	450·—
Zieleniewski I-II em.	12000·—	13000·—	12500·—
" III em.	10000·—	10400·—	10200·—
Warsz. Spka akc. Bud. Parowozów I-V em.	2600·—	2900·—	2700—2850
„Lemiesz" fabryka maszyn rolniczych	8000·—	10000·—	
„Trzebinia" fabr. maszyn i narz. roln. I-V	4500·—	5300·—	4550—5200
„Trzebinia" fabr. maszyn i narz. roln.	—·—	—·—	
Zakłady amunicyjne „Pocisk"	1800·—	2100·—	1800—2100
„Automotor" fabryka samochodów	1500·—	1800·—	1500—1750
„Górka" fabryka cementu	12000·—	12500·—	12000-12500
Sierszańskie zakłady górnicze S. A.	13000·—	13500·—	13000-13500
„Tepege" Tow. dla przemysł. górniczych	9000·—	9400·—	9100—9280
Polska nafta	3150·—	3500·—	3150—3500
" II em.	—·—	—·—	
Elektrownia w Sierszy III em.	3500·—	4100·—	3550—4100
„Olkusz" T. A.	6300·—	6800·—	
„Pozet" Powszechne zakłady budowlane	1400·—	1500·—	
Fabr. przetworów tłuszcz. w Trzebini	4400·—	4700·—	4600·—
„Krakus" Zjedn. fabr. przetw. wysk. I-V.	5700·—	5910·—	5800·—
Fabryka porcelany w Ćmielowie	7000·—	7500·—	7000—7200
Fabr. i Raf. cukru w Chodorowie I-IV em.	7500·—	8200·—	7500—8200

Waluty dewizy	Waluta markowa Gotówka (banknoty) Kupno	Sprzedaż	Czeki wpłaty Kupno	Sprzedaż
Dolary St. Zj.	6600·—	6900·—	6600·—	6900·—
Dolary kanadyjskie	—·—	—·—	—·—	—·—
Franki francuskie	450·—	480·—	450·—	480·—
Marki niemieckie	56·—	58·—	56·—	58·—
Korony austryackie	2·90	3·20	3·00	3·20
Korony czesko-słowackie	68·—	72·—	70·—	73·—
Lei rumuńskie	—·—	—·—	—·—	—·—

Giełda warszawska z 28 bm. Dolary Stanów Zjedn. gotówka tranz. 6800—6725, sprzedaż 6725, kupno 6525. Franki franc. got. tranz. 485, czeki tranz. 489—482, sprzedaż 482, kupno 467. Belgia got. tranz. 480—479. Marki niem. got. tranz. 57·12½—56. Gdańsk got. tranz. 57—55·50, sprzedaż 55·50, kupno 55·80. Korony austr. czeki tranz. 305—297½, sprzedaż 279½, kupno 287½.

Kursa dewiz w Zurychu 28 bm. (L.). Berlin 445·— (27 bm. 5·80—), N. Jork 579 (580), Londyn 21·58 (21·25), Medyolan 23·80 (23·85), Bruksela 40·50 (40·85), Praga —·— (6·20), Budapeszt —·— (0·28), Zagrzeb —·— (2·60—), Bukareszt 4·45 (5·65—), **Warszawa 0·9 (0·9),** Wiedeń 0·37 (0·42—). Austr. stempl. 0·34 (0·32), Paryż 41·05 (41·25).

Kursa dewiz w Berlinie 28 bm. Dolary 125·80, belgijskie 897·—, funty 475·25, francuskie 886½, włoskie 504·25, polskie 1·85—·—, czeskie 126·75, austr. stare austr. stemplowane 4·75, rumuńskie 104·75. Amsterdam 4070·09, Antwerpja —·—, Helsingfors 185·80, Włochy 516·95, Londyn 473·—, Nowy York 126·87—, Paryż 898·10, Szwajcarja 2182·80, Hiszpanja 1633·35, stemplowane wiedeńskie 7·88, Praga 128·35, Budapeszt 17·98.

——o-o——

Na giełdzie wiedeńskiej odbyło się dzisiaj posiedzenie, na którem zdecydowano się na dalsze ograniczenia ruchu. W następnym tygodniu giełda będzie otwartą tylko przez trzy dni, a mianowicie w poniedziałek, środę i piątek. (L.)

TELEGRAMY.

Projekt ordynacyi wyborczej w komisyi konstytucyjnej.

Warszawa. PAT. Komisya konstytucyjna pod przewodnictwem ks. posła Dr Lutosławskiego w obecności delegata ministerstwa spraw wojskowych(?) wysłuchała referatu posła Buska o projekcie ordynacyi wyborczej i postanowiła posiedzenie najbliższe rozpocząć na zasadzie tego referatu. Następnie postanowiono wnieść pod obrady wniosek posła Erdmana, dotyczący nowego podziału kraju na województwa oraz petycyi kościoła ewangielicko-augsburskiego o ustaleniu ustawodawczo stosunku kościoła do państwa.

Nowy poseł Rzeczypospolitej w Berlinie.

Warszawa. PAT. „Gazeta Warszawska" podaje: Poseł polski przy rządzie niemieckim dr Jerzy Madeyski rozpoczął dnia 26 bm. urzędowanie w Berlinie.

Poseł Jodko w Warszawie.

M. Warszawa. (Telefonem) Przybył tu poseł polski w Konstantynopolu, p. Witold Jodko.

Zniesienie sankcyj gospodarczych z dniem 30 bm.

Paryż. PAT. Ag. Havasa. Przewodniczący rady najwyższej zawiadomił zastępcę niemieckiego Mayera, że gospodarcze sankcye zostaną zniesione z ważnością od 30 bm.

Paryż. PAT. (Wied. B. K.) Briand oświadczył, że Niemcy przyjęły warunki aliantów co do kontroli nad granicą reńską po zniesieniu sankcyi.

Prowizoryczna umowa rządu Rzeszy z Bawaryą.

Nauen. PAT. Radio. Gabinet bawarski pod przewodnictwem Lerchenfelda zawarł z rządem rzeszy prowizoryczną umowę. Dalszy ciąg konferencyi i opracowanie poszczególnych punktów odbędzie się dnia 10 października.

Komuniści w Niemczech podnoszą głowę.

Nauen. PAT. Radio. Fabryki farbiarskie Hoechstera zostały zajęte przemocą przez robotników komunistycznych. Robotnicy postawili przedsiębiorcom szereg warunków. Podobne zajścia nastąpiły w innych okolicznych fabrykach chemicznych.

Benesz o swem pośrednictwie w konflikcie austr.-węg.

Praga. PAT. Czeskie biuro prasowe donosi: W komisyi spraw zagranicznych izby prezydent ministrów i minister spraw zagranicznych dr. Benesz omawiał sytuacyę polityczną w związku z wydarzeniami na Węgrzech zachodnich. Mówca oświadczył, że nieuzasadnione są obawy opinii publicznej, jakoby sytuacya na Węgrzech zachodnich groziła niebezpieczeństwem. W ubiegłym tygodniu do Benesza zgłosił się pewien polityk węgierski i w rozmowie prywatnej zapytał, czy by rząd czesko-słowacki nie podjął się interwencyi w sprawie Węgier zachodnich. Benesz odpowiedział, że uważa za stosowne współdziałać w pokojowem rozwiązaniu problemu. Za warunek współdziałania uważa położenie nacisku na traktat pokojowy i wydanie w ręce delegatów koalicyi spornych terytoryów. Benesz obiecał odpowiedzieć po zasięgnięciu informacyi u kanclerza Schobera. Jest on zdania, że powinien poinformować się u Jugosławii i Rumunii, a potem zająć określone stanowisko. Przy spotkaniu z węgierskim ministrem Banffym obstawał Benesz przy tem, że pierwszym warunkiem jest wykełnienie warunków noty aliantów. Nie ulega wątpliwości, że rząd węgierski zastosuje się do noty koalicyjnej. Mimo to jednak bandy węgierskie nie przerwą akcyi i niepokoje trwać będą zapewne czas jakiś. Niebezpieczeństwa zawikłań wojennych niema jednak, gdyż rząd czeski wypełnił swój obowiązek pokojowy. Wreszcie dodał Benesz, że akcya o charakterze wojskowym mogłaby nastąpić jedynie tylko na podstawie uchwał ciał prawodawczych.

Gotowość małej ententy.

Londyn. PAT. Reuter. Rząd austryacki gotów jest do porozumienia się w kwestyi Węgier zachodnich pod warunkiem, by Węgry przedtem opróżniły terytorium okupowane. Na zapytanie aliantów odpowiedziały wszystkie rządy małej ententy, że są gotowe do wzięcia udziału w akcyi, któraby została podjęta przez sprzymierzeńców przeciwko Węgrom.

Węgry wobec Ligi narodów.

Genewa. PAT. (Havas). Przedstawiciel Węgier hr. Apponyi oświadczył zastępcom prasy, że Węgry odroczyły prośbę o przyjęcie do Ligi ze względu na nieporozumienie dotyczące zastosowania artykułu traktatu co do odstąpienia Austryi komitatów zachodnio-węgierskich. Klauzula ta powinna być wypełniona przez układ między Austryą a Węgrami. W sprawie stosunku do małej ententy oświadczył Apponyi, że Węgry nigdy nie zgodzą się na to, aby jakieś mocarstwo lub grupa państw mogła ograniczać suwerenne prawa Węgier. Gdyby przyjęcie Węgier do Ligi miało zależeć od zmiany którego z postulatów podstawowych, Węgry zrzekłyby się prośby o przyjęcie.

Sprawa głodu w Rosyi przed Ligą narodów.

Genewa. PAT. Havas. Komisya polityczna Ligi Narodów przystąpiła do omawiania sprawy głodnych w Rosyi. Prezydent Motta (Szwajcarya) w mieniu specyalnie wyłonionej podkomisyi przedstawiając jej sprawozdanie stwierdził, że sytuacya w Rosyi jest niewątpliwie bardzo poważna i że szybkie przyjście z pomocą jest naglące potrzebne. Na zakończenie zwrócił się z wezwaniem do wszystkich organizacyi humanitarnych, aby rozpoczęły jak najprędzej akcyę ratunkową. Podkomisya wyraża życzenie, aby rządy wszystkich krajów przyszły organizacyom humanitarnym z pomocą moralną i finansową. Lord Cecil zaproponował poprawkę do sprawozdania podkomisyi.

Odpowiedź rządu sowietów na notę Courzona.

Moskwa. PAT. (W. B. K.). „Do Londynu przybyła odpowiedź rosyjska na notę angielską. Nota zapewnia, że rząd rosyjski przekonany jest o nieprawdziwości angielskich zarzutów. Rząd rosyjski chce jedynie wyśledzić, czy podrzędne organy rosyjskie nie przedsięwzięły antyangielskiej akcyi.

Lloyd George ponawia zaproszenie do de Valery.

Londyn. PAT. (Havas). Jak donoszą dzienniki odpowiedź Lloyda Georga do de Valery będzie wysłaną jeszcze w dniu dzisiejszym. Tekst odpowiedzi nie będzie w Londynie ogłoszony pierwej, aż gdy odpowiedź angielska dojdzie do rąk przywódcy Irlandczyków. W nocie swojej premier angielski ponawia zaproszenie na konferencyę, która ma się odbyć w Londynie.

Międzynarodowa konferencya finansowa w Londynie.

Londyn. PAT. Reuter. Odbywają się przygotowania do otwarcia międzynarodowego kongresu monetranego w Londynie. Kongres zainicyowali finansiści angielscy w celu zbadania kwestyi monetarnej i wyszukania odpowiednich zarządzeń, które podniosłoby walutę rozmaitych krajów. Zaproszenia wysłano celem wydelegowania przez poszczególne państwa reprezentanttów. Stany Zjednoczone, Francya, Niemcy, Holandya, Szwecya i Dania przyjęły zaproszenie.

Dymisya austr. ministra skarbu.

L. Wiedeń. (Telefonem). Austryacki minister skarbu dr Grimm postanowił zgłosić swą dymisyę z powodu niedoprowadzenia do skutku zagranicznej akcyi kredytowej dla Austryi.

Śmierć znanego kompozytora.

L. Wiedeń. (Telefonem.) Zmarł tu dzisiaj rano w 87 roku życia E. Humperdinck, znany kompozytor.

Kemal mobilizuje.

L. Wiedeń. (Telefonem). Z Angory donoszą: Kemal pasza zarządził ogólną mobilizacyę sił zbrojnych.

Powstanie w Indyach stłumione.

Londyn. PAT. (B. K.) Rząd indyjski komunikuje, że powstanie szczepu Moplach w Malabarze zostało stłumione. Wojska rządowe otoczyły ostatnie bandy powstańców. Kilku z nich zostało pojmanych i osądzonych.

Drobne ogłoszenia.

Panny obznajomionej w buchalteryi z ładnem pismem poszukuje się do natychmiastowego wstąpienia. Zgłoszenia pod „Zdolna" do Adm. „N. Dz." 3035

Akademik udziela lekcyi w zakresie szkół średnich. Zgłoszenia pod „Korepetytor" do Adm. „N. Dz." 3036

Mam duży lokal frontowy w dzielnicy VIII. i poszukuję spólnika z większem kapitałem. Zgłoszenia pod „Okazya" do Adm. „N. Dz." 3037

Pannę początkującą piszącą na maszynie, przyjmie Biuro handlowe. Zgłoszenia pod „Praktyka" do biura ogłoszeń, Feliksa Stallera, Grodzka 13. 1674

Buchalter bilansista i korespondent z dłuższą praktyką poszukuje zaraz posady w Krakowie lub gdzieindziej. Zgłoszenia pod „P. S." do Admin. „N. Dz." 3039

Chemiczka
z dyplonem uniwersyteckim poszukuje odpowiedniej posady w Przemyślu. Zgłoszenia pod „A. B. 100" do biura „Ruch" Szczepańska 9. 1675

Urządzenie wodociągowe wiercenia i czyszczenia studni oraz pomp wodnych i t. d. podejmuje się pod korzystnymi warunkami
Mendel Petrower
w Nadwórnie (Kolejowa)

Mieszkania trzypokojowe z komfortem za wybudowan... piętra w domach pr... Grodzkiej, Poselskiej. Zgło... „Standard" Grodzka 25, od ... 4. 1069

Hebrajskiego pojedynczo i zbiorowo udziela Leopold Dreher, Starowiślna 37, II. p. Codziennie od 3—6. 3043

Praktykanta poszukuje Księgarnia Seidena, Szpitalna 5. 3044

Poszukujemy zdolnej
STENOGRAFISTKI
polsko-niemieckiej
z praktyką. Oferty z odpisami świadectw należy wnieść do Powszechnego Banku Obrotowego w Krakowie, Rynek gł. 8. 1670

Buchalter-bilansista 2023
korespondent polsk.-niem. (absolw. Akad. handlowej) z kilkuletnią praktyką poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia pod „Zdolny" do Adm. „Now. Dz."

W Pociągu 3038
na linii Kraków-Rzeszów-Jasło zamieniono walizkę żółtą zawierającą aparat fotograficzny na walizkę zawierającą modlitewnik hebrajski z nazwiskiem Syme Korfin. Upraszam o zwrot za wynagrodzeniem na adres Wolfram. Kraków, Grzegórzecka 8.

SPRZEDAM 2018

5 morgów pola, łąkę, parę koni, 2 krowy, zabudowania murowane światło elektryczne, cały inwentarz żywy i martwy, dwa klm. od stacyi za przystępną cenę (w dolarach).
Paweł Kuźnik, Tenczynek 45

Smar do wozów

zmydlony, przedwojennej jakości wagonowo i detalicznie dostarcza

Fabryka przetworów chemicznych 1654

Lenartowicz, Bracia Rylscy i Ska

Sp. z ogr. odp.

w Drohobyczu.

„Sfath Amenu" Mojżesza Ratha w języku polskim i niemieckim. Wydanie w półpłótnie . . . . . Mp. 200
„Almanach żydowski" Z. F. Finkelsteina . . . . Mp. 50
— Wydanie na lepszym papierze Mp. 70
„Moriah", Miesięcznik młodzieży żyd. Rocznik XIII. . . . . . Mp. 100
„Moriah". Rok XIV., zeszyt 1 (z powodu przewrotu dotąd w Polsce nieznany Mp. 10
„Haszomer". Rocznik I. (nieopr.) Mp. 200
„Haszomer". Rok II., zeszyt 1 (dotąd w Polsce nieznany) . . Mp. 10
„Żydowskie problemy gospodarcze w Galicyi" Tenenbauma . . Mp. 30
— w oprawie . . . . . . Mp. 40
I. Szypper: „Żydzi polsko-litewscy a Palestyna" . . . . . Mp. 20

Administracya „Haszomer"
1276 **WIEDEN I.**
Wiesingerstrasse 8.

KASYNO ZOPPOTY

WOLNE MIASTO GDANSK.

OTWARTE PRZEZ CAŁY ROK

Baccarat Roullette

Cercle privé Minimum 10 M. Maximum 600 M.

1661

Koszta podróży ze Swinemünde do Zoppot luksusowemi statkami Północno Niemieckiego Lloydu zostają zwrócone nowowstępującym członkom za przedstawieniem biletu.

Informacyi co do podróży (bez trudności paszportowych) koleją, statkiem napowietrznym, jak również określonych praw gry udziela

KASYNO ZOPPOTY

L. 617.

KASA CHORYCH m. KRAKOWA.

OBWIESZCZENIE.

Na zasadzie art. 21 ust. z dn. 19 maja 1920 roku Dz. u. Rzp. P. Nr. 44 poz. 272 oraz reskryptu Ministerstwa pracy i Opieki Społecznej w Warszawie z dn. 24 września 1921 r. L. Dz. 597/VLLL. Zarząd Kasy chorych m. Krakowa, uwzględniając obecne zmiany w stosunkach zarobkowych oraz niebywałą drożyznę, rozszerza z dniem 1 października 1921 r. granicę płacy ustawowej z Mkp. 200·— do Mkp. 600·— dziennie.

Wobec tego §. 19 statutu Kasy obejmować będzie XXX. grup zarobkowych w ten sposób, że do ostatniej grupy przydzielać się będzie ubezpieczonych z faktycznem zarobkiem ponad 600·— Mkp. dziennie. Stosownie do tego podwyższone zostaną odpowiednio wszystkie opłaty jak też ustawowe zasiłki dla ubezpieczonych.

Wzywa się zatem wszystkich pracodawców, aby w przeciągu 3 dni od daty niniejszego ogłoszenia podali rzeczywistą wysokość obecnych zarobków ubezpieczonych (świadczenia w gotówce, w naturze i od osób trzecich) w przeciwnym bowiem razie podlegną karom przewidzianym w wyżej wzmiankowanej ustawie.

Również sami ubezpieczeni we własnym interesie (zasiłki pieniężne, szpitalne, dla położnic i pogrzebowe) powinni starać się o to, aby pracodawcy niniejszemu wezwaniu uczynili zadość, przyczem zaznacza się że po myśli art. 55 ust. 11 pracodawcy obowiązani są dać listę płatniczą Kasy chorych do przejrzenia każdemu ze swych pracowników.

Potrzebne druki t. j. tabelki obejmujące nowe grupy zarobkowe, wysokość opłat członków i pracodawców, jak też zasiłków, można otrzymać w Kasie w godzinach urzędowych.

Kraków, dnia 27 września 1921 r.

1673 **Zarząd Kasy chorych m. Krakowa.**

Lekarze polecają zamiast drogich zagranicznych wód mineralnych znacznie tańsze tabletki „VITA" zastępujące drogie obce wody. 1062

Fabrykantom nowej bielizny

poleca się pralnia

„ŚNIEG"

1965

pl. Bawoł L. 9. (obok elektrowni miejskiej.)

FABRYKA

w pełnym ruchu, zupełnie urządzona, z nowemi maszynami najnowszej konstrukcyi i własnym popędem motorowym, we własnych budynkach, z rozległą klientelą, nader rentownie pozbędzie 80% udziału w całości lub częściami za równowartość 8.000 dolarów. Zgłoszenia przyjmuje i bliższych informacyi udziela

Adw. Dr. Maurycy Richter
w Przemyślu. 1676

Płynne aluminium.

Płyn srebrnobarwny, raz jeden w stanie zimnym przeciągnięty chroni żelazo od rdzy, zdobi srebrnym połyskiem i pokrywa bezwarunkowo każdą powłokę i każdy materyał

Schnie natychmiast!

1 kg starczy na około 20 metrów kwadratowych powierzchni.

Wytrzymałość absolutna

na wszelkie wpływy atmosferyczne, na działanie wody, żaru czerwonego i zimna.

Najtańsza, najtrwalsza i najodpowiedniejsza

powłoka na piece wszelkiego rodzaju, przewody parowe, maszyny, cylindry motorowe, kraty, poręcze, parkany i t. p. wyroby z żelaza i blachy.

Dostawa natychmiastowa.

Próbny flakon 300 Mp.

Wyłączna sprzedaż na Polskę, Ukrainę i Rumunię

Inż. Paweł Bester, Kraków
Rynek L. 14. 1517

Nakładem Gal. Sp. Wydawniczej. Red. nacz.: Dr. Ign. Schwarzbart. Red. odpow.: Maks. Feldman. Nowa Drukarnia Dziennikowa, ul. Orzeszkowej 8.